

Briga selefa u čuvanju hadisa

Brigu selefa (prve tri generacije: ashaba, tabe'ina, etbau tabe'ina) u čuvanju prakse Poslanika s.a.w.s.:

1. Trud ashaba r.a. u praćenju, pamćenju i slijeđenju svega vezanog za Poslanika s.a.w.s.
2. Trud i briga ashaba da što dosljednije prenesu ono što su zatekli i zapamtili od prakse Poslanika s.a.w.s. na kasnije generacije
3. Opreznost ashaba i tabe'ina u preuzimanju hadisa

1. Trud ashaba r.a. u praćenju, pamćenju i slijeđenju svega vezanog za Poslanika s.a.w.s.

a) Praćenje Poslanika s.a.w.s. i svega što je vezano za njega od strane ashaba r.a.

Ashabi r.a. su se trudili da što više vremena provedu sa Poslanikom s.a.w.s. kako bi naučili što više od vjere i to primijenili kod sebe. Na tom putu često su žrtvovali i svoje vrijeme, zdravlje, poslove... Trudili su se da i kada nešto ne bi mogli direktno saznati od Poslanika s.a.w.s., kao što je npr. intimni život, onda bi slali svoje supruge da o tome upitaju supruge Poslanika s.a.w.s. kako bi i oni u tome slijedili svoga uzora.

Omer r.a. bi jedne večeri išao sam u halke Poslanika s.a.w.s., a drugu noć bi on ostao kući i obavljao svoje obaveze, a slao bi kod Poslanika s.a.w.s. svoga komšiju ensariju, pa bi ga poslje pitao o svemu o čemu je Poslanik s.a.w.s. govorio. (Predaju o tome bilježe Buhariji i Muslim)

Buharija bilježi predaju da je Ukbe bin Haris r.a. prevalio put iz Mekke za Medinu, kako bi upitao za propis ženidbe sestre po mlijeku, jer se to njemu desilo a on nije imao znanja o tome. Kada je direktno od Poslanika s.a.w.s. saznao da je to zabranjeno odmah se razveo."

Ebu Ejjub El-Ensari r.a. je u poznim godinama otputovao iz Medine do Egipta da bi čuo jedan hadis od Ukbe bin Amira r.a. jer je samo on ostao među živima koji je čuo hadis od Poslanika s.a.w.s. da je rekao: *"Ko prikrije sramotu vjernika na ovome svijetu, Allah će prikriti njegovu sramotu na Sudnjemu danu."*

Džabir ibn Abdullah r.a. kako sam kaže putovao mjesec dana do Šama da bi tamo čuo hadis od Abdullaha ibn Unejsa r.a. da je Poslanik s.a.w.s. rekao: *"Allah će robove ili je kazao ljude, sakupiti gole i neobrezane."*

b) Ashabi su se trudili u pamćenju sunneta Poslanika s.a.w.s.

Ashabi su se maksimalno trudili da zapamte što više mogu sunneta Poslanika s.a.w.s. Majka Enesa ibn Malika r.a. dala je svoga sina dok je bio dječak da služi Allahovog Poslanika s.a.w.s. kako bi naučio što više sunneta. Tako je postao i jedan od ashaba sa najviše upamćenih i prenesenih Hadisa od Poslanika s.a.w.s.

Slično je uradila i majka od Zejda bin Sabita r.a., jednog od pisara objave, pa je kasnije on u vrijeme Ebu Bekra r.a., i Osmana r.a. odigrao ključnu ulogu u sakupljanju Kur'ana u mushaf.

Poslanik s.a.w.s. je oženio Aišu r.a. dok je bila mlada, a bila je i oštromna, a jedan od razloga ženidbe sa njom jeste i da što više detalja iz njegovog života prenese na kasnije generacije. Postala je najučenija žena u Islamu i tako je ostalo do današnjih dana. Također je žena sa najviše prenesenih

hadisa.

Od Ebu Hurejre r.a. preneseno je više od 5.000 hadisa, od Aiše r.a. i Abdullaha ibn Omera oko 2.000, a približno toliko je preneseno od Abdullaha ibn Mes'uda i Enesa bin Malika r.a.

c) Trud ashaba r.a. i tabeina u slijeđenju sunneta u praksi:

Ashabi r.a. su bili vrlo strogi po pitanju sprovođenja sunneta Poslanika s.a.w.s. Tako je Ebu Bekr r.a. odmah nakon smrti Poslanika s.a.w.s. odlučio poslati vojsku Usameta bin Zejda r.a. koju je pripremio Poslanik s.a.w.s.. Ebu Bekr r.a. se odlučio poslati vojsku samo zato da bi ispoštovao odluku Poslanika s.a.w.s. iako je vojska itekako bila potrebna Medini obzirom na veliki broj plemena oko Medine koji su se vratili u nevjerstvu nakon smrti Poslanika s.a.w.s.

Abdullah ibn Omer r.a. je jednom prilikom citirao hadis: "Ne sprečavajte žene da noću idu u džamije.", na što je njegov sin rekao da neće puštati žene noću u džamiju kako ne bi činile nered.

Tada ga Abdullah r.a. udari i reče: "Ja ti kažem rekao Allahov Poslanik s.a.w.s., a ti tako kažeš." (Buharija i Muslim)

Ibn Omer r.a. bi također uvijek na putovanju od Medine do Mekke pod jednim drvetom nakon podne namaza uvijek priliegao, samo zato što je to uradio Allahov Poslanik s.a.w.s.

Buharija i Muslim bilježe predaju da je ashab Abdullah ibn Mugaffel r.a. upozorio jednog čovjeka hadisom Poslanika s.a.w.s. na zabranjenost gađanja kamenjem, nakon čega je čovjek nastavio da gađa sa kamenjem. Tada mu je ovaj ashab rekao: "*Ja ti prenosim hadis od Allahovog Poslanika s.a.w.s., a ti i dalje bacaš kamenčiće. Tako mi Allaha ja sa tobom više nikada neću prozboriti.*"

Es-Sujuti bilježi predaju da je plemeniti tabe'in Ibn Sirin r.h.m. citirao hadis jednom čovjeku koji mu je nakon toga citirao mišljenje jednog čovjeka, na što mu je Ibn Sirin rekao: "Velim ti da je rekao Vjerovjesnik s.a.w.s., a ti spominješ mišljenje tog i tog. Tako mi Allaha ja sa tobom više neću prozboriti." (Miftahul dženneti fil ihtidžadži bis sunneti, Es-Sijuti, 33. Str.)

2. Trud i briga ashaba r.a. i tabeina u preciznom prenošenju sunneta

Ashabi r.a. su bili vrlo precizni i odgovorni u prenošenju hadisa. Znajući kolika je odgovornost u prenošenju sunneta Poslanika s.a.w.s. često su se sustezali da često spominju hadise:

- Kao što je slučaj sa Zubejrom ibn El-Awamom r.a. kada ga je upitao sin Abdullah r.a. da ga ne čuje često da prenosi hadise, pa mu je Zubejr r.a. odgovorio: "Ja se nisam odvajao od Poslanika s.a.w.s. ali sam ga čuo kada je rekao: "**Ko na mene slaže neka pripremi mjesto u Džehennemu.**" (Buharija)

- Ibn Madže bilježi u svome Sunenu da je neko rekao Zejdu ibn Erkamu r.a. da im priča hadise, na što je on odgovorio: "Ostarili smo i zaboravili, a prenositi hadise od Allahova Poslanika s.a.w.s. velika je odgovornost."

- Abdurrahman ibn Ebi Lejla kaže: "Zatekao sam 120 ensarija Muhammedovih s.a.w.s. i ni jedan od njih ne bi prenio hadis a da pri tome ne bi volio da to neko drugi mjesto njega učini. Niti bi ijedan dao odgovor na postavljeno pitanje, a da ne bi volio da to neko drugi umjesto njega uradi." (Usulul hadisi ulumuhu ve mustelahuhu, od Muhammeda Adžadža El Hatiba, str. 85.)

Ashabi r.a. i pored toga što su svi bili povjerljivi i što su najpovjerljiviji dio ummeta, imali su običaj da nakon citiranja hadisa kažu: Tako otprilike, ili slično tome, ili približno tome. To su radili iz straha od odgovornosti onoga koji prenosi hadise:

- Amr ibn Me'mun kaže: "Nisam propustio niti jednu noć uoči petka a da nisam otišao Ibn Mes'udu. Niti jednom ga nisam čuo da je rekao: "rekao je Allahov Poslanik s.a.w.s." sve do jedne večeri kada reče. "Rekao je Allahov Poslanik s.a.w.s...." Kada ga pogledah dugmad mu na košulji bejahu raskopčana, oči mu bejahu pune suza, a vratne žile mu bejahu iskočile. Kada završi sa citiranjem hadisa reče: "Tako otprilike, slično tome, ili približno tome."

3. Opreznost ashaba r.a. i tabe'ina kod preuzimanja hadisa

Što se tiče brige i opreznosti prilikom preuzimanja hadisa kod ashaba r.a. i tabe'ina su one dostigle

visoki stepen. Od temelja koje su postavili ashabi r.a. i tabe'ini u opreznosti prilikom preuzimanja i prihvatanja hadisa kasnije se i razvila posebne hadiske nauke koje se bave uslovima koje ljudi trebaju ispunjavati da bi se od njih prihvatio hadis, kao i uslovima načina prenošenja hadisa sa generacije na generaciju da bi hadis bio ispravan.

Iako su ashabi jedni druge smatrali povjerljivim, iako su jedni od drugih prihvatili govor kao istinit, dešavale su se iznimne situacije u kojima su ashabi r.a. tražili dodatni uslov da bi prihvatili hadis jednih od drugih. U tom smislu su i sljedeće predaje:

- Hafiz Ez-Zehebi bilježi predaju kada je jedna stara nena došla halifi Ebu Bekru r.a. da uzme svoj dio nasljedstva. Ebu Bekr r.a. joj je odgovorio da ne zna ništa od hadisa Poslanika s.a.w.s. da neni pripada išta od nasljedstva, pa je upitao prisutne ashabe da li neko zna hadis po tom pitanju. Tada je ustao Mugire ibn Š'ube r.a. i rekao da je Poslanik s.a.w.s. neni davao šestinu nasljedstva. Tada je Ebu Bekr r.a. tražio od jednog ashaba da posvjedoči da je čuo isti hadis pa je ustao i posvjedočio Muhammed ibn Meslema r.a. Tada joj je Ebu Bekr r.a. dao šestinu nasljedstva. (Dr. Mustafa Es-Sibai, Es-sunne ve mekanetuha fit-tešri'il-islami, str, 66.)

- Omer r.a. tražio je od Ebu Muse El-Eš'arija da mu dovede još nekog ashaba ko je pored njega čuo hadis o traženju dozvole tri puta za ulazak u nečiju kuću, pa ako se niko ne javi da se ovaj vrati. Pa je posvjedočio hadis i Ubej ibn Ka'b r.a. i tek tada je Omer r.a. prihvatio hadis. (Isti izvor)

- Alija r.a. je pak tražio ponekad od ashaba r.a. koji bi mu prenio neki hadis da mu se zakune Allahom, pa bi nakon zakletve tek prihvatio hadis. (Isti izvor)

Sve do pojave fitni pri kraju hilafeta Osmana r.a. nije inače bio običaj ashaba r.a. i tabe'ina da pitaju za ljude u lancu hadisa.

Međutim, nakon pojave fitni (smutnji) i pojava prvih sekta u Islamu pred kraj hilafeta Osmana r.a. i u vrijeme hilafeta Alije r.a. mlađi ashabi r.a., koji su tada bili živi, i tabe'ini počeli su da se raspituju za ljude koji su prenosili hadise. Pa ako je bio hadis dolazio od sektaša oni ga ne bi prihvatili. U tom smislu su i predaje:

- Muhamed ibn Sirin rhm. (jedan od najučenijih tabe'ina u hadisu, umro 110. Godine po hidžri) kaže: "Ljudi nisu pitali za senede hadisa dok nisu nastupile fitne. Kad nastupiše fitne oni počеше zahtijevati od onih koji su im prenosili hadise: "Saopćite nam imena ljudi koji su vam saopćili hadise." Sve hadise koji su im prenosili pouzdani ljudi prihvatili su, a odbijali su sve što im je stizalo od nepouzdanih ljudi. (Dr. Ekrem Dija Umeri: Buhusu fi tarihis-sunnetil-mušerrefeti., str. 46.)

- Abdullah ibn Mubarrek i Ibn Sirrin su rekli: "Senned je dio vjere, da nije seneda svako bi govorio šta god bi htio." (Isti izvor)

- Ukbe ibn Nafi' (umro 63. Godine po hidžri) na samrti rekao je svojim sinovima: "Sinovi moji, prihvatajte hadis Allahovog Poslanika s.a.w.s. samo od pouzdanih ljudi." (Usulul hadisi ulumuhu ve mustelahuhu, Muhammed Adžadž El-Hatib, str. 92.

Od ashaba koji su javno počeli iznositi sud o ljudima u sennedu, ističući njihove vrline i mahane su: Aiša r.a., Abdullah ibn Abbas r.a., Ubade ibn Samit r.a., Enes ibn Malik r.a. i drugi.

izvor: **ibnkesir.com**